

Sygn. akt IV CSK 32/09

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 13 maja 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z powództwa A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
przeciwko S.Z. i Z.G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 maja 2009 r.,

skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 18 kwietnia 2008 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 5 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy uwzględniając powództwo A. sp. z o.o. przeciwko S.Z. i Z.G. zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 95.465,53 zł z odsetkami w wysokości 40% rocznie od kwoty 78.887,21 zł od dnia 23 maja 2006 r. oraz kwotę 10.776 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika, że umową z dnia 4 lutego 2002 r Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa udzieliła pozwanemu S.Z. kredytu w kwocie 130.000 zł na zakup mieszkania, poręczonego przez pozwanego Z.G. za zgodą jego małżonki A.G. Według tej umowy, S.Z. zobowiązany był spłacać kredyt w miesięcznych ratach, na które składały się kwota kredytu i odsetki. W razie nieterminowej spłaty zadłużenie z tego tytułu mogło być przeniesione na rachunek zadłużenia przeterminowanego, od którego miały być pobierane odsetki wynoszące w dacie zawierania umowy 40% w stosunku rocznym. KOK miała też prawo do wypowiedzenia umowy kredytowej i postawienia kredytu w stan natychmiastowej wymagalności wraz z odsetkami po upływie 30 dni od daty wymagalności.

Wobec powstania zaległości, w dniu 10 lipca 2004 r. KOK wypowiedziała kredytobiorcy kredyt ze skutkiem na dzień 27 października 2004 r. oraz zawiadomiła o tym poręczyciela, wzywając go do solidarnej zapłaty.

Umową powierniczego przelewu wierzytelności z dnia 27 października 2005 r. KOK przeniosła wierzytelność wraz z wszystkimi zabezpieczeniami na powodową spółkę.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu pozwanych nieważności umowy kredytowej i oświadczenia o jej wypowiedzeniu. Stwierdził, że zarówno osoby reprezentujące KOK (J.S., A.C.), jak i pełnomocnik zarządu T.T., podpisująca oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, działali zgodnie z treścią złożonych do akt sprawy pełnomocnictw. Sąd Okręgowy zaznaczył, że nawet gdyby uznać, że wymienione osoby przekroczyły zakres swojego umocowania, to należałoby przyjąć, iż dokonane przez nich czynności - zgodnie z art. 103 k.c. - zostały potwierdzone przez mocodawcę.

Sąd Okręgowy za chybiony uznał też zarzut nieważności umowy przelewu wierzytelności, wskazując na dopuszczalność zawierania tego typu umów na podstawie art. 353¹ k.c. Zaznaczył, że dla ważności umowy przelewu wierzytelności nie ma znaczenia kwestia zapłaty wynagrodzenia przez powoda oraz brak w jej treści oświadczeń poręczyciela i jego małżonki. O istnieniu zobowiązania pozwanego poręczyciela świadczy jego oświadczenie zamieszczone poniżej treści umowy kredytowej, zatytułowane „poręczenie terminowego zwrotu kredytu”. Skoro Z.G. składał je w charakterze poręczyciela, to w takim właśnie celu jego małżonka wyraziła zgodę. Uznał, że bez znaczenia pozostaje fakt, że A.G. nie skreśliła żadnej z dwóch alternatywnych opcji widniejących na oświadczeniu. Podkreślił przy tym, że charakter jej czynności wynika z właściwości zobowiązania.

Sąd Okręgowy nie uznał wysokości odsetek za rażąco wygórowaną i podkreślił, że w obrocie kredytowym powszechne jest zastrzeżenie odsetek kredytowych w wysokości wyższej niż odsetki ustawowe.

Sąd Apelacyjny, na skutek apelacji pozwanych, wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2008 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, obniżając je do kwoty 4.776 zł i oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Sąd Apelacyjny, dzieląc ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, ustalił dodatkowo, że powódkę i KOK łączyła umowa generalna o współpracy w zakresie powierniczego przelewu i windykacji wierzytelności zawarta w dniu 24 października 2003 r., a zmieniona aneksem z dnia 25 października 2005 r. Strony ustaliły m.in., że przelew poszczególnych wierzytelności ma się odbywać na podstawie odrębnych umów, a w razie bezskuteczności windykacji, dojdzie do powrotnego przelewu wierzytelności.

Sąd Apelacyjny uznał zarzuty skarżących kwestionujące ważności umowy cesji i ustalenia treści wewnętrznego stosunku łączącego cedenta z cesjonariuszem są bezpodstawne. Podkreślił, że odpłatność nie jest warunkiem skuteczności cesji, jednak strony w umowie generalnej przewidziały wynagrodzenie za czynności windykacyjne. Wskazał, że strony nie zawarły żadnych zastrzeżeń w umowie w przedmiocie przelewu wierzytelności, a przelew nie spłaconej należności kredytowej z odsetkami nie sprzeciwiał się naturze stosunku prawnego. Przelewowi

nie stała na przeszkodzie treść art. 385³ pkt 5 k.c. Mimo że pozwany zawierał umowę kredytową jako konsument, to nie przewidziano w niej żadnych postanowień dotyczących zgody kredytobiorcy lub jej braku na przeniesienie praw i obowiązków. Ostatecznie doszło jedynie do przeniesienia praw kredytodawcy. Nie może być mowy o kształtowaniu sytuacji konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, gdy dochodzi do przelewu nie regulowanej przez konsumenta wierzytelności. Celem regulacji zawartej w art. 385³ pkt 5 k.c. jest zapobieżenie możliwości naruszenia interesów konsumenta przez pozbawienie go wpływu na to, kto ma być jego kontrahentem odpowiedzialnym za wykonanie świadczenia. W rozpoznawanej sprawie sytuacja taka nie wystąpiła, gdyż świadczenie kredytodawcy zostało w całości spełnione. Uciążliwości związane z dochodzeniem należności są konsekwencją zawarcia umowy i niepłacenia rat w terminie, a nie zmiany podmiotowej po stronie wierzyciela. Nie można więc uznać, że sytuacja prawna pozwanych uległa rażącemu pogorszeniu tylko dlatego, że prawa wierzyciela zaczął wykonywać inny podmiot. Do umowy kredytu należy stosować odpowiednio przepisy prawa bankowego, a te nie wyłączają cesji wierzytelności wynikającej z umowy z konsumentem. Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim nie mogą znaleźć w sprawie zastosowania, skoro regulacja ta weszła w życie po zawarciu umowy kredytu. Sąd Apelacyjny uznał jednak, że nie bez znaczenia dla wykładni art. 385³ pkt 5 k.c. i przyjęcia poglądu o dopuszczalności przelewu wierzytelności konsumenckich, jest przewidziana w ustawie o kredycie konsumenckim możliwość przelewu wierzytelności z umowy z konsumentem (art. 10 ust. 1).

Sąd Apelacyjny wskazał, że ocena zarzutu rażącego wygórowania odsetek może być dokonana przy uwzględnieniu art. 58 k.c. i art. 353¹ k.c., a nie art. 359 §2¹ i 2² k.c., który zaczął obowiązywać dopiero od dnia 20 lutego 2006 r. W dniu zawarcia umowy odsetki ustawowe wynosiły 20%. Ustalenie przez strony odsetek kapitałowych na poziomie 19% nie może być uznane za rażąco wygórowane. Pozwani nie wykazali, że odsetki umowne w wysokości 19% odbiegały od stosowanych w obrocie w lutym 2002 r., a kredytobiorca sam przyznał, że zawarcie umowy na tych warunkach było dla niego korzystne. Odnośnie natomiast odsetek za opóźnienie w wysokości 40% Sąd Odwoławczy stwierdził, że ich wysokość

uzasadniała funkcja represyjna, a pozwani nie udowodnili, że odbiegały one od odsetek stosowanych wówczas w obrocie.

Pozwani, mimo zgłoszenia w apelacji zarzutów wskazujących na nie uwzględnienie wpłat na łączną kwotę 20.000 zł dokonanych przed przelewem i mimo wyjaśnień powódki w piśmie z dnia 18 stycznia 2008 r., nie ustosunkowali się do prawidłowości rozliczenia i uwzględnienia wpłat, przez co należało uznać okoliczności te za przyznane (art. 230 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny przyznał rację pozwanym, że T.T. była umocowana do wypowiedzania umów pożyczek, a nie kredytów. Zaznaczył jednak, że mimo rozróżnienia przez ustawę o KOK umowy pożyczki od umowy kredytu, są one konstrukcyjnie podobne, przez co – także na gruncie języka aktów prawnych - używa się ich zamiennie. W związku z tym brak precyzji w treści pełnomocnictwa nie może stanowić o bezskuteczności wypowiedzenia, tym bardziej, że pozwani nie wykazali, by wolą mocodawców było rzeczywiście ograniczenie umocowania do wypowiedzania jedynie pożyczek w ścisłym znaczeniu. Nie podzielił więc poglądu pozwanych, że wadliwe umocowanie prowadzi wprost do nieważności wypowiedzenia, powołując się na zasadność wyводу Sądu pierwszej instancji co do zastosowania w takim przypadku art. 103 k.c.

Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadne zarzuty pozwanego poręczyciela o nieważności jego poręczenia, zwłaszcza, że pierwotnie - w sprzeciwie z dnia 7 lipca 2006 r. - pozwany ten wyraźnie przyznał fakt poręczenia kredytu

W skardze kasacyjnej opartej na podstawie określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. pozwani podnieśli zarzuty naruszenia:

- art. 103 k.c. przez przyjęcie, że wypowiedzenie umowy kredytu dokonane z przekroczeniem umocowania zostało potwierdzone przez kredytodawcę, podczas gdy z treści art. 104 k.c. wynika sankcja bezwzględnej nieważności;
- art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385³ pkt 5 k.c. przez przyjęcie, że cesja wierzytelności z umowy kredytu nie jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i nie narusza interesów konsumentów;

- art. 509 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 prawa bankowego przez przyjęcie, że cesja wierzytelności z tytułu umowy kredytu nie jest sprzeczna z ustawą i nie sprzeciwia się właściwości zobowiązania;
- art. 720 § 1 k.c. i art. 69 ust. 1 prawa bankowego przez przyjęcie, że wyraźne umocowanie T. T. do wypowiedzania umów pożyczek obejmowało też umocowanie do wypowiedzania umów kredytu, jak też to, że oświadczenie mocodawcy wyrażone w pełnomocnictwie nie było precyzyjne;
- art. 6 k.c. przez przyjęcie, że zakwestionowanie umocowania T. T. obligowało pozwanych do wykazania, aby wolą osób udzielających przedmiotowe pełnomocnictwo było jego ograniczenie do wypowiedzenia umów pożyczki w ścisłym rozumieniu tego pojęcia.

Skarżący wnieśli o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocena zasadności skargi kasacyjnej wymaga rozpatrzenia w pierwszej kolejności zarzutów naruszenia art. 103 i art. 104 k.c. Roszczenie powódki oparte zostało na umowie powierniczego przelewu wierzytelności wynikających z zadłużenia z tytułu umowy kredytu zawartej w dniu 4 lutego 2002 r. między SKOK im. F. Stefczyka w Gdańsku a pozwanym S. Z. Według skarżących, złożone przez pełnomocnika wymienionego kredytodawcy oświadczenie wypowiedzające umowę kredytu jest nieważne z uwagi na przekroczeniem zakresu udzielonego mu pełnomocnictwa. W konsekwencji nie mogło dojść do skutecznego przelewu wierzytelności w kształcie wynikającym z tegoż wypowiedzenia. Odnosząc się do tej argumentacji stwierdzić należy, że nie można jej odmówić słuszności.

Sąd Apelacyjny ustalił, że T. T. składająca w imieniu kredytodawcy oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu była umocowana - na podstawie udzielonego jej w dniu 18 lutego 2003 r. pełnomocnictwa - do wypowiedzania umów pożyczek. Uznał przy tym, że zakres tego pełnomocnictwa obejmował także umocowanie do wypowiedzania umów kredytowych, gdyż do takich zalicza się

również umowę pożyczki. Trafnie zarzucili skarżący, że z zapatrywaniem takim nie można się zgodzić.

W literaturze przedmiotu istotnie wskazuje się na podobieństwo umowy kredytu (art. 69 Prawa bankowego) i umowy pożyczki bankowej (art. 78 Prawa bankowego, art. 720-724 k.c.), przede wszystkim z uwagi na zbieżność funkcji tych umów. Zwraca się jednak jednocześnie uwagę na występujące pomiędzy nimi istotne różnice, nakazujące traktować je jako odrębne typy umów. W szczególności akcentuje się, że umowa kredytu nie jest odmianą umowy pożyczki. Stojąc na gruncie tego zapatrywania, które skład orzekający podziela, nie można zaaprobować wniosku Sądu Apelacyjnego opierającego się na założeniu, że skoro – jak w konkretnym stanie faktycznym - pełnomocnictwo zostało udzielone do wypowiedzania umów pożyczek, to objęło ono swoim zakresem także umocowanie do wypowiedzania umów kredytowych.

Sąd Apelacyjny wyraził także pogląd, że nawet gdyby ocenić działanie pełnomocnika kredytodawcy jako wykraczające poza zakres udzielonego mu pełnomocnictwa, to wypowiedzenia umowy kredytowej – w świetle art. 103 k.c. – nie można uznać za nieważne, gdyż czynność ta została w sposób dorozumiany potwierdzona przez mocodawcę z chwilą zawarcie umowy przelewu wierzytelności. Słusznie jednak zarzucili skarżący, że wymieniony przepis nie znajduje zastosowania do jednostronnej czynności prawnej, jaką niewątpliwie jest wypowiedzenie umowy, dokonanej w cudzym imieniu z przekroczeniem zakresu umocowania. Skutek takiego działania pełnomocnika określa art. 104 k.c. Zgodnie z tym przepisem, jednostronna czynność prawna, polegająca na złożeniu oświadczenia woli konkretnemu adresatowi, jeżeli ten nie zgodził się na działanie bez umocowania, jest bezwzględnie nieważna, bez możliwości konwalidowania (por. uchwałę SN z dnia 27 lipca 1989 r., III CZP 69/89, Biul. SN 1989, nr 7, s. 8-9). Sąd Apelacyjny uchylił się od oceny kwestionowanego wypowiedzenia umowy przez pryzmat przesłanek przewidzianych w przytoczonym unormowaniu.

Trafność zarzutów naruszenia art. 103 i art. 104 k.c. przesądza zasadność skargi kasacyjnej bez potrzeby roztrząsania – ze wskazanych wyżej przyczyn - pozostałych podniesionych w niej zarzutów.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł,
jak w sentencji.